

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นปัญหาวิกฤตที่สำคัญทั่วโลก อันเนื่องมาจากการเพิ่มของประชากรในเขตชุมชนเมือง ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาการจราจร ปัญหามลพิษปัญหา ระบบนิเวศน์เสื่อมโทรม มลพิษทางน้ำ และทางอากาศ มลพิษทางสิ่งแวดล้อมเหล่านี้นับวันจะยิ่งเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตมนุษย์ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ (วิฑูร แสงสิงแก้ว, 2539)

จากสถานภาพของโลก รายงานพบว่า ป่าฝนอะเมซอน ซึ่งมีวิวัฒนาการมา 60 ล้านปี สามารถสูญสิ้นไปในชั่วชีวิตเรา ปริมาณของคาร์บอนไดออกไซด์และ "ก๊าซเรือนกระจก" อื่น ๆ เพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ การทำลายล้างชั้นของโอโซนเป็นสาเหตุก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งโลก การรั่วไหลของของเสียประเภทสารพิษจากอุตสาหกรรม อาจเป็นสาเหตุให้สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมใน ทะเลสูญพันธุ์ภายใน 40 ปี ฝนกรดกำลังทำลายป่าไม้ ทะเลสาบ และสถานที่ประวัติศาสตร์ในยุโรป และอเมริกาเหนือ ประเทศต่าง ๆ ถูกทำลายทางเศรษฐกิจอย่างมาก จึงยากที่จะฟื้นฟู โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาและอนามัย ปัจจุบันในประเทศที่พัฒนาแล้วทุกปีมีเด็กประมาณ 14 ล้านคน เสียชีวิตจากโรคซึ่งบอกไม่ได้แน่ชัดถึงสาเหตุที่แท้จริง ความหายนะทางเศรษฐกิจของหลาย ๆ ประเทศ ก่อให้เกิดความกดดันอย่างสูงต่อระบบนิเวศตามธรรมชาติ เพราะว่าทรัพยากรจำพวก ผืนดิน และ ป่าไม้ถูกทำลายลงเพื่อผลผลิตสิ่งของจำเป็นในชีวิตประจำวัน และการส่งออกเพื่อเงินตราชำระหนี้ต่างประเทศ (ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539)

สำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย จากรายงานสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหามลพิษทางน้ำ และปัญหามลพิษทางเสียง

ปัญหาชุมชนแออัด ในประเทศไทยนับวันมีแต่จะเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2537 มีชุมชนแออัดทั้งสิ้น 2,021 ชุมชน คิดเป็น 326,905 ครัวเรือน ในจำนวนนี้อยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 51.5 (1,041 ชุมชน) ในเขตปริมณฑล ร้อยละ 32.66 (660 ชุมชน) ในภูมิภาคพบว่า อัตราเพิ่มของชุมชนแออัดเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในเขตปริมณฑล ประชากรที่อยู่ในชุมชนแออัดเหล่านี้ต้อง

เผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยอย่างหนัก เช่น น้ำเน่าขัง กองขยะเน่าเหม็น ขาดแคลนน้ำดื่มสะอาด เป็นต้น

ปัญหาทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลาย จากการสำรวจในปี พ.ศ.2503 พบว่ามีพื้นที่ป่าไม้ปกคลุมถึงร้อยละ 54 ของพื้นที่ของประเทศ ในปี พ.ศ.2536 พื้นที่ป่าไม้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 26.02 หรือคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 83.4 ล้านไร่ และยังคงมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ สำหรับสัตว์ป่ามีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็วมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 4 ชนิด และนก 9 ชนิด ได้สูญพันธุ์ไปแล้วยังมีสัตว์มีกระดูกสันหลังอีก 105 ชนิด ได้รับการขึ้นบัญชีดำว่าใกล้จะสูญพันธุ์ (อภิลาส โอสตานนท์, 2537)

ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ในปี พ.ศ. 2537 มีขยะมูลฝอยจากชุมชนทั่วประเทศประมาณ 83,000 ตันต่อวัน โดยเกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร วันละ 7,000 ตัน และในพื้นที่เขตเทศบาล เขตสุขาภิบาล และนอกเขต รวมกันวันละ 20,400 ตัน ความสามารถในการกำจัดขยะมูลฝอยยังเป็นปัญหามากนำมาสู่ขยะล้นเมืองเช่นในกรุงเทพมหานคร และเชียงใหม่ เป็นต้น (พัชรา กาญจนารัตน์, ม.ป.ป.)

ปัญหามลพิษทางอากาศ ในกรุงเทพมหานคร มีฝุ่นละออง (Total Suspended Particular TSP) สูงเกินมาตรฐานซึ่งมีความรุนแรงกว่าสารมลพิษอื่น ๆ ตรวจพบว่า ในปี พ.ศ.2537 ความเข้มข้นฝุ่นละอองเฉลี่ย 24 ชั่วโมงละ 1.13 มิลลิกรัม ต่อ ลูกบาศก์เมตร พ.ศ.2538 ความเข้มข้นฝุ่นละอองเฉลี่ย 24 ชั่วโมงละ 2.17 มิลลิกรัม ต่อลูกบาศก์เมตร (ค่าเฉลี่ยมาตรฐาน เท่ากับ 0.33 มิลลิกรัม ต่อลูกบาศก์เมตร)

ปัญหามลพิษทางน้ำพบว่าแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำสายหลักที่ฝายชุมชนมีแนวโน้มเสื่อมลงมาก กล่าวคือ แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ช่วงที่ไหลผ่านกรุงเทพมหานครตั้งแต่สะพานพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ถึงปากคลองพระโขนงพบว่า ในปี พ.ศ.2537 คุณภาพเสื่อมโทรมมากพบว่าออกซิเจนละลายน้ำมีค่าเกือบ 0 มิลลิกรัมต่อลิตร และปริมาณแบคทีเรียชนิดโคลิฟอร์ม ทั้งหมดมีค่าสูงถึงประมาณ 770,000 หน่วย สาเหตุการเน่าเสียนั้นมาจาก น้ำเน่าเสียจากชุมชน และความสกปรกจากโรงงานอุตสาหกรรม เมื่อคิดรวมตลอดทั้งสายแล้วไม่ต่ำกว่าวันละ 390 ตัน (พัชรา กาญจนารัตน์, เอกสารอัดสำเนา, ม.ป.ป.)

ปัญหามลพิษทางเสียง เกิดจากปัญหาการจราจรบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานคร จากการตรวจวัด ในปี พ.ศ.2537 บริเวณย่านจตุจักร ถนนพหลโยธิน มีปัญหาทางเสียงมากที่สุด มีค่าระดับเสียง เฉลี่ย 24 ชั่วโมงสูงสุดในแต่ละเดือนอยู่ในช่วงประมาณ 73-84 เดซิเบล(เอ) ซึ่งเกินค่าระดับเสียงขององค์การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา (US.EPA) ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน

70 เดซิเบล(เอ) นอกจากนี้ยังมีเสียงจากเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งมีระดับเสียงสูงถึง 80 เดซิเบล(เอ) ที่ทำให้ประสาทหูเสื่อม (อภิลาส โอสถานนท์, 2537)

จากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกทำลายมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นในระดับชุมชนระดับประเทศ จนถึงระดับโลก จนมาถึงปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร หรือสารสนเทศ มีการแพร่กระจายข่าวสารและเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่ทุกชาติต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขันทางเศรษฐกิจ มีการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรโดยไม่จำกัด ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่โยงใยถึงกันทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมดังกล่าวด้วย

ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องปรับเปลี่ยนทวนทางการดำเนินการในการแก้ไขและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเร่งด่วน จะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้กำหนดแนวทางอย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งควบคุมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน
2. เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการและดูแลรักษาสภาวะสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540)

ส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็มีเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของคนให้เป็นคนดีมีสุขภาพดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยมีลักษณะของสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตจะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เท่าทันโลก แข่งขันและร่วมมือเป็นสังคมที่มีสมรรถภาพ วินัย คุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา เสรีภาพ ความยุติธรรม เมตตากรุณา คนมีความสุข ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ เศรษฐกิจสมดุลมีเสถียรภาพ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เคารพในสิทธิมนุษยชน ประเทศชาติมีความมั่นคง สันติกับเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมโลก และสันติกับธรรมชาติ

ดังนั้นเพื่อให้ได้ลักษณะสังคมไทยที่พึงประสงค์ในยุคพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนเพื่อพัฒนาให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาคนจึงมีความจำเป็นและสำคัญมากซึ่งกระบวนการพัฒนาคนก็คือการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่จะเอื้อต่อการ

พัฒนาศักยภาพและสมรรถภาพของคนที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การให้การศึกษาจะเป็นจุดเริ่มแรกที่สำคัญที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น เนื่องจากการศึกษาสามารถสร้างความรู้ที่ถูกต้องสร้างพฤติกรรมนิสัย จิตสำนึก และการกระตุ้นความร่วมมือในการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมได้

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้กล่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไว้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจจำเป็นต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาคนสืบไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539)

การพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนการศึกษาระยะที่ 8 คือ การสร้างรากฐานเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ เป็นการเตรียมและนำคนไทยให้ก้าวสู่สังคมยุคใหม่อย่างมั่นคงและรู้ทันโลก เป็นแผนชี้นำการพัฒนาการศึกษาโดยมุ่งขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชนทั้งหมดให้กว้างขวางและสูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน การพัฒนาคนด้วยการให้การศึกษาในเรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) จึงมีความสำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นวิชาที่ผู้เรียนใช้กระบวนการต่าง ๆ โดยเฉพาะกระบวนการที่สำคัญ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้มีความรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อม มีความตระหนักเกิดเป็นจิตสำนึกที่จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืนได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, เอกสารอัดสำเนา, 2541) จากการประชุมขององค์การสหประชาชาติ ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ได้ผลสรุปว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะยาวได้อย่างถาวร (วราพร ศรีสุพรรณ, 2536)

ในปัจจุบันได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาและสถาบันวิชาชีพ ได้ดำเนินการตามนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยการเตรียมบุคลากรสิ่งแวดล้อมศึกษาในระดับวางแผนและระดับผู้สอนให้เพียงพอ โดยมี การจัดหลักสูตรอบรมครูและผู้ปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนทุกแขนง (วนิดา จิตหมั่น, 2527)

การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อการมีจิตสำนึกพร้อมที่จะปฏิบัตินั้น ต้องให้ผู้เรียนเข้าใจ เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมเข้าใจธรรมชาติ เกิดตระหนักในปัญหาจะต้องมีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ เผยแพร่ความรู้ ปลุกฝังพฤติกรรมให้กับเด็กที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถาวรและมีประโยชน์ในระยะยาว (มานิต เรืองรัตน์, 2526)

บุคคลที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนามนุษย์คือ “ครู” ผู้ที่จะถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับเด็กจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาด้านจริยธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อมและทางด้านอารยธรรม (ทิพวรรณ เลขะวัฒน์, 2530)

สิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นการศึกษาที่หวังผลในทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่จะเป็นการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม การเตรียมครู อาจารย์ที่มีความรู้และทักษะในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่เร่งด่วน เพื่อให้การแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมบรรลุจุดมุ่งหมาย (วินัยวิระพัฒนานนท์, 2530) ดังนั้น ครูจึงจำเป็นจะต้องมีความรู้ให้เท่าทันกับความเจริญและความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยเฉพาะครูที่สอนสิ่งแวดล้อมศึกษา จะต้องรู้ถึงสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่าง ๆ รวมทั้งวิทยาการใหม่ ๆ จึงจะสอนให้นักเรียนมีความรู้ ทศนคติและการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

สถาบันราชภัฏ เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครู เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวិชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยและให้บริการแก่สังคมปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู (พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ, พ.ศ. 2538) ดังนั้นสถาบันราชภัฏจึงเป็นสถาบันที่มีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่จะช่วยแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่วิกฤตอยู่ในปัจจุบันให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดความรู้ ความตระหนักและเกิดจิตสำนึกที่จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนได้

ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษาจึงควรจะได้รับ การเรียนการสอนจากสถาบันราชภัฏที่มีการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถถ่ายทอดความรู้ สร้างความตระหนักและการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเป็นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะยาว เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าว สถาบันราชภัฏควรจะมีการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างครูสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ดีต่อไป

ในปัจจุบันยังไม่มี การเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาโดยตรง ในสถาบันราชภัฏ แต่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม สอดแทรกอยู่ในวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรแบบเก่า และเนื้อหาที่เปิดสอนยังไม่มี การผสมผสานบูรณาการเนื้อหาทางสิ่งแวดล้อมในทุกสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน (วินัยวิระพัฒนานนท์, 2530)

ถึงแม้ว่าจะมีการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมสอดแทรกอยู่ในวิชาต่างๆ ในสถาบันราชภัฏมาแล้วก็ตาม แต่สภาพปัญหา วิฤตของสิ่งแวดล้อมซึ่งทวีความรุนแรงอย่างไม่หยุดยั้ง เป็นปัญหาอันเกิดจากพฤติกรรมของประชาชนและเยาวชน แสดงถึงผลการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ยังไม่ได้รับการจัดการที่เป็นรูปธรรม ชี้ให้เห็นว่าในการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาซึ่งประสบปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนและเยาวชน ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและตระหนักในคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนต่อไป และเนื่องจากยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏมาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ เพื่อจะได้ทราบถึง สภาพ ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ อันจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการบริหารงานด้านการวางแผน การจัดการ และแก้ไขปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และรวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ผู้สอนในการพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในสถาบันราชภัฏให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดการเรียนการสอน เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบัน

ราชภัฏ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในสถาบันราชภัฏ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา ได้แก่ วิธีการจัดการ บุคลากร สื่อ วัสดุทัศนูปกรณ์ และงบประมาณ

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้แก่ เนื้อหาวิชา วิธีการสอนและกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร และอาจารย์ ในคณะที่มีการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ในสถาบันราชภัฏ 36 แห่ง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักธรรมชาติ บทบาทและฐานะของตนที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม มีความตระหนักเกิดเป็นจิตสำนึกที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

สภาพการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง สภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในสถาบันราชภัฏ ในด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย วิธีการจัดการ บุคลากร สื่อโสตทัศนูปกรณ์ และงบประมาณ ด้านการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาวิชา วิธีการสอนและกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

ปัญหาการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง อุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยวิธีการจัดการ บุคลากร สื่อโสตทัศนูปกรณ์และงบประมาณ ด้านการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิชา วิธีการสอนและกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง ความประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยวิธีการจัดการบุคลากรสื่อโสตทัศนูปกรณ์ และงบประมาณ ด้านการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิชา วิธีการสอนและกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าภาควิชา ที่มีการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมศึกษา ในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

อาจารย์ หมายถึงอาจารย์ที่สอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมศึกษา ในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบันราชภัฏ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครู ตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ.2538 มีจำนวน 36 แห่ง